

“Du vet vad som gäller!”

En vetenskaplig essä om hur förskollärare förhåller sig till populärkultur i barns lek och samtal.

Av: Julia Vettergren

Handledare: Katji Lindberg
Södertörns högskola
Förskolläraryrket med interkulturell profil, erfarenhetsbaserad
Självständigt arbete 15 hp
Höstterminen 2020

Abstract

Title: "You know what applies!" - A scientific essay on how preschool teachers relate to popular culture in children's games and topics of conversation.

Author: Julia Vettergren

Director: Katji Lindberg

Term: Autumn 2020

This scientific essay examines how preschool teachers relate to the subject of popular culture in preschool. The essay is based on two self-experienced stories from my workplace and from the preschool practice. Both situations depict how the educator dismisses a child's interest in Ninja Turtles while she pays attention to Pippi Longstocking that another child is interested in. One story deal with an unacceptable topic of conversation while the other deals with a "game of violence" inspired by Ninja Turtles. In my reflection, I reflect on and demonstrate how situations like these are treated by many preschool teachers with the help of literature. In my literature review, I also demonstrate why popular culture creates divided opinions and why popular culture should or should not be used as a resource in the development of children in preschool. I also address a perspective of power and a social constructivist perspective in conjunction with the rejection of popular culture to examine a possible reason why these situations arose. I also conducted interviews with three preschool teachers in my own workplace, which gave me a greater perspective of others' perceptions of the concept and view of popular culture in children. Finally, I have analyzed the literature along with the results from the interviews. In my analysis, I mean that popular culture is a complicated subject for educators and the literature is divided, but there is still much to suggest that popular culture is necessary for children for their development.

I have chosen to use a scientific essay with my own empirical material in the form of interviews as the reflection of the literature and the answers from the interviews are necessary to involve as many different perspectives as possible to investigate whether there is any right or wrong that is relevant for this situation and what it looks like in the preschools' activities when it comes to exercising power and the educators' own backpacks of experience. This study is important and relevant as popular culture is a concept that becomes larger over time and is highly relevant in children's everyday lives.

Key words: Popular culture, social constructivism, power, preschool, play.

Sammanfattning

Titel: ”Du vet vad som gäller!” - En vetenskaplig essä om hur förskollärare förhåller sig till populärkultur i barns lek och samtal.

Författare: Julia Vettergren

Handledare: Katji Lindberg

Termin: Hötterminen 2020

Denna vetenskapliga essä undersöker hur förskollärare förhåller sig till ämnet populärkultur i förskolan. Essän utgår från två egenupplevda berättelser ifrån min arbetsplats och från verksamheten. Båda situationerna gestaltar hur pedagogen avfärdar ett barns intresse för Ninja Turtles samtidigt som hon uppmärksammar Pippi Långstrump som ett annat barn är intresserad av. Den första gestaltningen behandlar ett icke accepterat samtalsämne och den andra behandlar en ”våldslek” inspirerad av Ninja Turtles. I min reflektion reflekterar jag över och påvisar hur situationer som dessa behandlas av många förskollärare med hjälp av litteratur. I min litteraturgenomgång påvisar jag också varför populärkultur skapar delade meningar och varför eller varför inte populärkultur bör användas som en resurs i utvecklingen för barn i förskolan. Jag tar även upp ett maktperspektiv och ett socialkonstruktivistiskt perspektiv i samfund med avvisningen av populärkulturen för att undersöka en möjlig anledning till varför dessa situationer uppstod. Jag genomförde även intervjuer med tre förskollärare på min egen arbetsplats vilket gav mig ett större perspektiv av andras uppfattningar om begreppet och synen på populärkultur hos barn. Slutligen har jag analyserat litteraturen tillsammans med resultaten från intervjuerna. I min analys menar jag att populärkultur är ett komplicerat ämne för pedagoger och litteraturen är delad, men mycket tyder ändå på att populärkulturen är nödvändigt för barn för deras utveckling.

Jag har valt att använda mig av en vetenskaplig essä med eget empiriskt material i form av intervjuer då reflekterandet av litteraturen och svaren från intervjuerna är nödvändiga för att involvera så många olika perspektiv som möjligt för att undersöka om det finns något rätt eller fel som är relevant för denna situation och hur det ser ut i förskolornas verksamheter när det kommer till maktutövande och pedagogernas egna erfarenhetsryggsäckar. Denna undersökning är viktig och relevant då populärkultur är ett begrepp som blir större med tiden och är högst relevant i barnens vardag.

Nyckelord: Populärkultur, socialkonstruktivism, makt, förskola, lek.

Innehållsförteckning

Berättelser.....	1
<i>Måltidssituation</i>	1
<i>Den våldsamma leken</i>	3
Inledning	5
Reflektion om berättelserna.....	6
Syfte och frågeställning.....	8
Metod	9
Etiska överväganden	10
Litteraturgenomgång	11
<i>Socialkonstruktivism</i>	11
<i>Foucaults maktteori</i>	12
<i>Vad är populärkultur?</i>	16
<i>Barnens lek och populärkulturen i leken</i>	20
<i>Svarta och vita lekar</i>	22
<i>Pedagogers attityder i förhållande till barns populärkultur</i>	23
Intervjuer.....	26
<i>Metod</i>	26
<i>Genomförande</i>	27
Svaren från intervjuerna	28
<i>Vad är populärkultur och pedagogernas förhållningssätt gentemot populärkultur</i>	28
<i>Hur förskollärare involverar populärkultur i förskolan</i>	28
<i>Personliga åsikter och den våldsamma leken</i>	29
Slutdiskussion	30
Slutord.....	34
Referenser	36

Berättelser

Måltidssituation

- Nej Olle, det är inte okej! Nu får du prata om något annat.

Solstrålarna träffar mig i ögonen när jag kommer in till Bettans matbord för att hämta lite mer smör. Jag reagerar på den starka tonen i Bettans röst när jag kommit fram till diskbänken. Jag vänder mig om för att se vad det är som sker. Smöret på smörkniven är så mjukt att det nästan droppar av den slitna blåa plastkniven i min hand och doften av rostat bröd sprider sig i rummet. Fem barn sitter knäpptysta och jag möter Bettans blåa ögon som lyser av frustration och hennes mun är snörpt.

- Men Be.. hinner Olle få ur sig innan Bettan avbryter honom igen.
- Nej säger jag! Nu får du prata om något alla kan vara med och prata om. Jag ser Olle titta ner på den halvätta smörgåsen som ligger på det ljusbruna bordet. Jag tittar på Olle och slänger ett öga på Bettan igen som uppmärksammat ett annat barn.
- Vet du fröken, i lördags var jag på Pippiteater! säger Elvira som bryter tystnaden med munnen full av knäckebröd.

Det nästan flyger orangea smulor ur munnen på henne när hon pratar.

- Nämen jäså? Vad trevligt Elvira! Vad hände på den teatern då? Innan Elvira börjar prata tittar jag på Olle som fortfarande tittar ner på sin smörgås, sorgsen och tyst. Han borstar av några smulor av knäckebröd som ligger på hans svarta Ninja Turtles- tröja. Pojken som alltid är sprallig och glad med det smittsamma skrattet, är nu tyst som en mus. Jag undrar vad det var för något Olle sa som fick Bettan att reagera som hon gjorde.
- Ja, och vet du fröken? Pippi slog Dunder-Karlsson och Blom! Och hon gjorde tokiga saker med Kling och Klang! berättar Elvira samtidigt som hon skrattar häftigt. Resten av barnen hänger på, men inte Olle. Han har släppt smörgåsen med blicken och fokuserar nu på att äta den, men den sorgsna blicken ligger fortfarande kvar i hans ögon.
- Jaha nej vad tokigt, men så får man väl inte göra va? svarar Bettan med ett leende.
- Nä, att slåss är dumt, svarar Elvira snabbt. Sköldpaddorna slåss också, säger Elvira och tittar på Olle med stora gröna ögon. Jag ser att Olle reagerar i ögonvrån och lägger ner smörgåsen på bordet.

- Nej, de är superhjältar! De slåss bara med dummissar, säger Olle över bordet hysteriskt.
- Men Olle! Nu räcker det. Jag vill inte höra om Ninja Turtles, det får du prata om hemma! säger Bettan med arg ton. Jag står fortfarande och brer samma smörgås samtidigt som jag lyssnar på konversationen som äger rum bakom min rygg.

Efter mellanmålet plockar Bettan in i kylen och fixar disken. Jag kommer in i köket och tänker att vi verkligen måste bli bättre på att barnen städar upp duplot innan vi går ut på eftermiddagen.

- Kan du ställa in smöret i kylen är du gullig? säger Bettan med en mjuk ton. Det förvånar mig att hon har den mjukheten efter konflikten idag.
- Absolut, säger jag och tar med mig Bregottpaketet. Du Bettan, vad var det som hände vid mellanmålet? frågar jag nyfiket.
- Vadå? Jaha ja, Olle skulle ju självklart börja prata om sina sköldpaddor igen, säger hon irriterat.
- Menar du Ninja Turtles? säger jag med en skämtsam ton.
- Ja! Jag förstår mig inte på det där alls, sådana våldsamma karaktärer får han syssla med hemma. Det är inget vi har här, säger hon bestämt medan hon diskar den vita osttallriken längre än vad hon behöver. Först tvekar jag lite inför det jag vill säga, men bestämmer mig för att säga det ändå.
- Okej, men tänkte du på hur Olle reagerade?
- Vad menar du? säger hon med en aning irriterad röst.
- Såg du att han blev ledsen? Han var inte alls sig själv vid mellanmålet, säger jag med en mjuk ton. Bettan har slutat skrubba tallriken sedan en stund tillbaka och tittar på mig som om jag har gjort någonting riktigt dumt.
- Ja, fast vet du vad? Det struntar jag faktiskt i. Vid mitt bord pratar vi inte om våldsamma saker och jag bestämmer när det räcker och att det inte är okej. Hon blänger på mig en bra stund innan hon fortsätter skrubba samma vita tallrik. Pang sa det bara, tänker jag för mig själv. Jag vet inte riktigt hur jag ska svara och börjar gå mot dörren mot en tryggare situation. Jag vänder mig om en sista gång.
- Vi ses ute, säger jag och stänger den gråa dörren efter mig.

Den våldsamma leken

- Hiiiiiya! låter det svagt in till ateljén.

Jag lyfter blicken från armbandet jag håller på att knyta inne i ateljén.

- Tack fröken! säger Ebba glatt och sätter på sig sitt armband på handleden. Hon pillar på de vita och blåa pärlorna.
- Varsågod. Jag beger mig ut mot vårt största rum, förbi Kalle och Pelle som leker Paw Patrol i bygghörnan med duplot. Jag kommer in i rummet och ser att Edwin, Olle och Amanda svänger med både armar och ben. Jag ser mig om i rummet men resterande barn befinner sig i andra rum på avdelningen.
- HIIIIIIYA! Nu sparkade jag dig så att du flyger bakåt! säger Olle samtidigt som han gestikulerar med benet att han precis sparkat Edwin i magtrakten. Jag iakttar barnen och ställer mig frågan om det är dags att avbryta men samtidigt skaver det i mig. De måste ju få leka och bearbeta tänker jag för mig själv.
- Vad leker ni för något? frågar jag barnen nyfiket.
- Vi leker Ninja Turtles! Jag och Amanda är ninjor och Edwin är en skurk! säger Olle exalterat. Ja såklart, tänker jag för mig själv igen. Ninja Turtles är Olles största intresse och det intresset börjar smitta av sig på Amanda och Edwin.
- HIYAAAAAAAAA! låter det från Olle igen. Barnen leker enligt avdelningens förhållningsregler och eftersom de följer våra regler om att inte skada andra så låter jag dem fortsätta leka då jag är i samma rum och kan ingripa om det blir nödvändigt.
- HIYAA! låter det en sista gång och Bettan nästan störtar in i rummet.
- Nej men vad är det egentligen som pågår här? säger Bettan med en arg och fundersam röst. Barnen tittar oroligt på Bettan, sedan tittar de på mig och jag tittar på Bettan.
- Sådär kan ni inte hålla på, det förstår ni väl! säger hon igen. Sådana här lekar kan ni inte leka här, det vet ni om. Nu får ni leka något annat lugnare, säger hon samtidigt som hon rör sig mot dörren.
- Varför? säger Edwin och Olle i mun på varandra.
- För att jag säger det! Nu får ni lyssna, säger hon och slänger en sista blick på mig. En blängande och frågande blick. Sedan lämnar hon rummet, släpandes på sina fötter. Barnen ser besvikna ut och sätter sig på den röda slitna samlingsmattan. Amanda börjar fibbla med dinosaurierna som ligger i en blå plastlåda bredvid henne. Edwin hakar på, fortfarande med en besviken blick i ögonen. Men Olle sitter kvar på mattan.

Hans kroppsspråk visar hans besvikelse. Edwin och Amanda söker sig till ritbordet och frågar Olle om han vill rita med dem. Han ger dem en blick men Olle sitter kvar.

- Julia, ritpapperet är slut. Kan vi få kopior?¹ frågar Edwin. Jag ser att Olles blick nu fokuserar på mig i hopp om att det ska finnas kopior till hands. Jag går snabbt in på min läsplatta och letar upp några kopior att skriva ut. Jag vet att det finns kopior i pärmen men nu tror jag att Olle måste få känna sig lite delaktig. Jag söker upp några olika kopior som jag väljer och barnen får själva välja mellan dessa.
- Idag kan ni få välja mellan dessa, är det några ni vill ha? Jag lägger fram läsplattan på bordet och sex ögon dras till samma bild.
- Oh my god, den vill jag ha! säger Edwin och Amanda samtidigt. Jag kikar på Olle och han ler från öra till öra och tittar på sina vänner samtidigt som han pekar på samma bild. Där är leendet jag letade efter tänker jag; Olle som han brukar vara. Jag själv börjar le.
- Vill ni följa med och hämta kopiorna? säger jag och innan jag hunnit avsluta min mening är barnen redan vid dörren ut från avdelningen.

---

¹ Kopior innebär färdiga mallar som barnen kan färglägga.

Inledning

Youtube, film, musik, tv-spel och leksaker är några av de influenser från media som barn växer upp med idag. När en pedagog arbetar på förskolan får hen ta del av de intressen som barnen har. Jag ser det som att de gemensamt inrättar en slags kultur i hur de leker, skapar, återskapar och talar om vissa teman. I detta fall Ninja Turtles.

Utbildningen i förskolan ska ta sin utgångspunkt i läroplanen samt barnens behov, erfarenheter och det de visar intresse för. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas tillvara för att skapa mångfald i lärandet. (Lpfö 18, s. 13)

Läroplanen uttrycker även att barn ska ha rätt till inflytande och delaktighet och att detta ska ligga till grund för både miljö och planeringen av sin egen utbildning (ibid., s. 16).

Några intressen som cirkulerar i förskolorna just nu är Paw Patrol, Sommarskuggan, Frost, Just Dance, Pyjamashjältarna, Pokémon, Fortnite, Babblarna och Greta gris. Dessa intressen, som jag kanske kan kalla lekteman, är hämtade ur tv-serier, tv-spel och filmer, vilket är en vanlig källa för barnens intressen enligt min erfarenhet. Enligt min erfarenhet så finns det pedagoger som ser på populärkultur som omoraliskt och att populärkultur inte skall uppmuntras inom förskolans väggar, medan det finns andra pedagoger som höjer populärkulturen då det bidrar till barns lärande. Med andra ord finns det delade meningar om begreppet populärkultur. Magnus Persson (2000) skriver i *Populärkulturen och skolan* att det finns både positiva och negativa budskap och vinklar men att det handlar om hur vi som pedagoger väljer att lyfta populärkultur och hur begreppet tas upp (s. 22).

Jag som pedagog har tyvärr erfarenhet av att just dessa intressen som barnen tar till sig och skapar med sina vänner inte alltid är välkomna på förskolan då mina och mina kollegors åsikter om ämnet populärkultur och barns intressen går isär. I början av min karriär reflekterade jag inte mycket över det men ju längre jag arbetar, desto mer reflekterar jag över ämnet. Tidigare under året fick jag upp ögonen för begreppet populärkultur. Under mina år som barnskötare har jag alltid försökt att jobba med barns intressen men det var inte förrän under min utbildning som jag verkligen förstod vikten av att jobba med barnens intressen också i form av populärkultur på förskolan. Frågan är om populärkultur kan ges en plats i verksamheten. På vilket sätt skulle influenser som barnen har med sig från andra medier än

böcker kunna tillvaratas i en pedagogisk kontext på förskolan? Är det mer ett undantag än regel att involvera populärkultur i förskolan?

Reflektion om berättelserna

Min berättelse ovan utspelar sig vid två olika tillfällen på förskolan. Olle, som har ett intresse för Ninja Turtles blir snabbt avvisad av pedagogen Bettan och påtagligt ledsen när han i första berättelsen endast hinner nämna sitt intresse och i andra situationen leker med sina kompisar. I den första berättelsen kommer jag in mitt i händelsen och uppmärksammar hur Olle inte är sig själv, och hur pedagogen Bettan låter arg och avvisar Olle. Efter att hållit mig kvar längre än jag behöver inser jag att Bettan avvisar Olle och hans intresse för Ninja Turtles men hon uppmuntrar ett annat populärkulturellt inslag i form av Pippi Långstrump. I den andra berättelsen leker samma barn med sina kompisar en så kallad "våldslek" som innefattar Ninja Turtles som jag iakttar från håll i samma rum, men som Bettan avbryter abrupt.

Det är många tankar och frågor som väcks hos mig när det kommer till detta ämne och när jag läser berättelserna så skaver det i mig. Att vi som pedagoger avbryter barns lekar genom den makt vi har påverkar vad de får eller inte får göra. Detta är tyvärr vanligt på förskolan, det har jag erfarenheter av. Fler gånger än jag kan räkna har jag och mina kollegor avbrutit barnen i deras lekar oavsett om de fäktas med pinnar, föreställer sig vapen eller leker krig. Eller för att de har ett annat intresse än det som vi pedagoger anser är passande på förskolan. För vem görs dessa interventioner? Lär sig barnen något av detta? Förstår de varför de inte tillåts leka eller tala om vissa saker? Jag ser en problematik i att vi pedagoger uppfattar situationerna olika. Självklart har alla rätt att tolka och uppfatta situationer olika. Men ska verkligen våra personliga åsikter och normer speglas i förskolan på det sätt som mitt exempel visar? Handlar det inte ytterst om hur vi tar emot alla barns intressen?

I den första berättelsen väljer jag att lugnt och sansat prata enskilt med Bettan om vad det var som hände. För min del uppfattade jag det som på Bettan och situationen att hon var den som bestämde vad barnen fick tillåtelse att prata om utan att uttala det. Jag är medveten om att Bettan besitter en maktposition vilket syns i denna situation. Detta får mig att reflektera över pedagogernas maktposition i förskolan. Vem är det som bestämmer vad som får ta plats på förskolan. Det är många frågor som väcks och jag kommer inte kunna utforska alla i denna essä. Jag är kluven i detta dilemma eftersom jag är medveten om att barn behöver få leka vilda lekar, eller fysiska lekar. De får dock inte skada varandra och eftersom vi pedagoger har

ansvar för barnens säkerhet slutar det oftast i att pedagogerna avbryter barnens vilda lekar. Ingen vill att barnen ska göra illa varandra när de låtsassparkar som Olle gör i berättelsen eller fäktas med pinnar. Pedagoger kan oftast avbryta barns lekar i förskolan, oavsett om det gäller populärkultur eller inte. För en del barn kan en morrande tiger som hoppar fram vara otäck och för andra barn kan det läskiga ligga i vapen, Darth Vader eller ett troll. Men varför är en morrande tiger okej men inte lekar som innehåller exempelvis vapen. När tigern kommer ska barnen tuffa till sig men en lek innehållandes vapen som inte urartat ska avbrytas. Varför?

Syfte och frågeställning

Att barns intressen ska få ta plats på förskolan är ingenting som är nytt för mig och mina kollegor, men i vilken mån ska de få ta plats? I läroplanen står det tydligt skrivet att lek är grunden till lärande men även att barn ska ha möjlighet till inflytande över sin egen utbildning och att denna utbildning skall tillvarata barns intressen och behov (Lpfö 2018, s. 8 & s. 18). Det är mycket i läroplanen som pekar mot att pedagoger ska uppmuntra barnens kreativitet och nyfikenhet i lek, men gör vi verkligen det? Gör jag det? Om barnens intresse för viss populärkultur avvisas, så bör det ifrågasättas på vilka grunder det görs.

Utifrån mina exempel och situationer som jag själv har varit med om kan jag se att pedagogers förhållningssätt gentemot barnen och deras intressen skiljer sig åt. Hur kommer det sig att vi förhåller oss så olika gentemot barnen? Vad jag vill undersöka i min essä är bland annat varför viss populärkultur är accepterad utan förbehåll i förskolan och annan inte är det. Förstår vi barns populärkultur och vad innebär begreppet? Jag vill också undersöka hur vi förhåller oss till barns intressen överlag i förskolan och särskilt i relation till "våldslekar". Varför avbryter vi barnen när de faktiskt inte gör illa varandra? Jag ser en problematik i att barn som har starka intressen blir avvisade. Hur går sådana handlingar ihop med mitt ansvar för barns delaktighet i förskolan? Beror avvisningen verkligen på att Olles intressen inte hör hemma på förskolan eller är det brist på kunskap hos pedagogerna som gör att de inte vet hur de ska hantera det? Exempelvis, varför uppmuntras Pippi Långstrump och varför nervärderas Ninja Turtles?

Det jag vill undersöka i min uppsats är hur vi pedagoger förhåller oss till populärkultur och hur makt utspelar sig i förskolan. Kan förskolan möta alla barns intressen? Mina forskningsfrågor är:

Vilket utrymme har barnens val av populärkultur i förskolans verksamhet?

Vilken attityd har pedagoger till vilda lekar influerade av populärkultur?

Gör pedagoger någon skillnad mellan vad som är "fin" och "ful" populärkultur?

Metod

Jag har valt att skriva denna uppsats i essäform där jag utforskar hur barns relation till populärkultur i förskolan förstås av pedagogerna. Lotte Alsterdal (2014) skriver i *Essäskrivande som utforskning* att formen möjliggör växelverkan mellan den egna gestaltningen och ett reflekterande själv, med kurskamrater och handledare. När detta händer lyfts reflektionen. Hon skriver vidare att ”växlingar mellan att berätta och reflektera, i att gestalta en berättelse och arbeta med en komposition av olika perspektiv och med en fantasi som gör att vi hittar oväntade infallsvinklar” (s. 49). Vi varvar kort och gott mellan ett fantasifullt reflekterande, erfarenheter som kontrasteras och sin egenupplevda gestaltning. Maria Hammarén (2005) skriver även hon att ”vi kan inte iaktta oss själva utan distans” vilket är just vad jag uppfattar att Alsterdal menar, att distansera sig från sin text för att hitta olika infallsvinklar och nya perspektiv (s. 14).

Jag har även valt att samla in empiriskt material genom intervjuer, vilket gör denna essä till en blandform av egenupplevda gestaltningar och insamlat empiriskt material. Jag har valt att göra en fallstudie vilket innebär att jag kommer göra en undersökning på en ”mindre avgränsad grupp” ett så kallat *case study* (Patel & Davidson 2019, s. 76). Denna grupp jag valt att göra fallstudien på består av kollegor på min arbetsplats. Detta återkommer jag till i metodavsnittet i empiriska delen i slutet av essän. Jag har valt denna blandform eftersom jag anser att det är betydelsefullt att låta flera röster höras. Min egen erfarenhet är en utgångspunkt, men eftersom ett grundläggande intresse hos mig är skillnader i attityd hos pedagoger behöver dessa attityders företrädare få komma till tals. Därför valde jag att använda mig av en fenomenografisk ansats. Fenomenografi är ett vetenskapligt förhållningssätt där fokus ligger i att studera skillnader och likheter mellan exempelvis uppfattningar om en fråga (ibid., s. 37). Fenomenografi innebär att vi studerar dessa uppfattningar och hur vi uppfattar olika ”fenomen i omvärlden” (ibid). Dessa andra uppfattningar kommer i min essä att representeras av respondenter från min egen arbetsplats på en förskola i Sollentuna i Stockholm². Larsson skriver att fenomenografi i stort sett handlar om att involvera och jämföra andras uppfattningar, det vill säga att empirisk data samlas in via exempelvis intervjuer för att ge en så rättvis bild av hur andra människor upplever en praktik, inte hur det faktiskt ser ut (Larsson 2011, s. 13).

---

² En motivering till valet av respondenter kommer i kapitlet *Intervju – Metod*.

I min uppsats kommer jag använda mig av Foucaults maktteori och socialkonstruktivism som utgångspunkt. Ett socialkonstruktivistiskt perspektiv innebär uppfattningen att människan blir till genom inflytande från de sociala sammanhang hon ingår i, vi människor är sociala konstruktioner bildade i samhället kort och gott (Gustavsson 2000, s. 78). Det socialkonstruktivistiska perspektivet innebär som jag ser det att vi pedagoger, genom våra tidigare erfarenheter, påverkar barnens tillblivande i det sociala sammanhang som är förskolan. Vår konstruktion formar deras konstruktion. I relation till Foucaults maktperspektiv tänker jag att makt är relationellt och att makt inte är någonting som kan innehas (Thomassen 2007, s. 138). Jag kommer i denna essä att utforska om och hur dessa två synvinklar går hand i hand.

Under denna essä kommer jag att ingå i forskningen, varför jag väljer att använda mig av pronomen *vi* och även *pedagogerna*. Med *vi* syftas på pedagogerna och mig själv. Jag har ingått i detta *vi* tidigare men även idag kan jag tveka på några av barns intressen. Jag anser att det skall arbetas med barns populärkulturer som jag skrivit denna essä om, men jag har också gjort dessa val att inte arbeta med dem tidigare. Idag har jag mer kunskap och forskning i ryggen att använda mig av i min professionella roll som förskollärare.

Under denna skrivprocess har jag fått lägga fram min text vid olika handledningstillfällen. Vid dessa tillfällen har mina klasskamrater fått ge sin syn på texten, ställt frågor för att öppna upp för nya perspektiv och delat med sig av olika tips.

Etiska överväganden

I denna essä har jag i intervjuerna följt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet 2002, s. 7-10). Detta innebär att alla respondenter erhållit information om undersökningen och syftet med studien. De har även fått information om att uppgifterna kommer användas för studiens syfte och även information om deras villkor angående deltagandet. De har även tillfrågats samtycke samt informationen om att de kan avbryta deltagandet på egen begäran. ”En mycket viktig del av forskningsetiken rör frågor om hur personer som medverkar i forskning som försökspersoner eller informanter får behandlas” (ibid., s. 12). Alla barns och pedagogers namn i denna uppsats är fingerade. Dessutom är detaljer och händelser förvrängds för att avidentifiera platser och personer i gestaltningarna.

Litteraturgenomgång

Socialkonstruktivism

En möjlig anledning till att vuxna lägger sig i barns lek och populärkultur skulle kunna förstås ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv. När jag ser på mina berättelser från håll tänker jag på hur Bernt Gustavsson skriver i *Kunskapsfilosofi - tre kunskapsformer i historisk belysning* att vi människor är sociala konstruktioner, vi blir till av yttre påverkningar och av alla mönster som skapas i vår vardag (Gustavsson 2000, s. 78). Ser jag på mina exempel ur detta socialkonstruktivistiska perspektiv ser jag att alla pedagoger förefaller leva med sin egen sanning. Beroende på vilken tid en pedagog vuxit upp varierar diskursen om vilken populärkultur som anses vara acceptabel.³ Yttre faktorer och omgivningens föreställningar har stor betydelse inom denna teori, som menar att identitet och verklighetsuppfattningar formas hos individen utifrån omgivning och situation. Det skulle kunna påstås att vi lever vår egen sanning. Vi är präglade av en viss förståelse av vilken typ av populärkultur som är lämplig och bemöter barnen efter normer formade i en annan tid utan att reflektera över det. Med detta menar jag att avvisningen av Olles intressen kan ha att göra med Bettans sanning och värderingar. Bettan växte upp under en annan tidsera än vad jag gjorde, vilket innebär att diskursen under hennes tid var annorlunda än vad den är idag. Pippi var ett självklart val i hennes barndom och framåt medan Ninja Turtles och många andra superhjältar inte existerade. Till skillnad från Bettan är jag själv född år 1993 och uppvuxen med andra diskurser. Jag är uppvuxen med superhjältar och liknande intressen som barnen är intresserade av idag. Detta kan också innebära att det finns en viss osäkerhet kring hur Bettan uppfattar barns kultur eftersom hon kanske inte har någon kunskap om dagens populärkultur, medan jag har en annan syn på den kultur som barn skapar och befinner sig i idag eftersom jag själv har upplevt en liknande kultur i min barndom. Om jag skulle föreställa mig att jag arbetade i barngrupp på exempelvis 70-talet så skulle jag kanske inte heller ha så lätt att förstå barnens pågående kulturskapande, men jag skulle kunna tänka mig att jag skulle anstränga mig för att ta reda på mer. Jag är uppvuxen med Lejonkungen, Toy Story och hade liknande intressen som barnen har idag. Jag tolkar det som att Bettan inte är intresserad av Olles lek, men det skulle också kunna handla om okunskap från hennes sida, eller kanske osäkerhet om hur ”vilda” lekar kan förstås. Det har tidigare hänt att även jag hanterat vissa situationer på liknade sätt som Bettan. Det var tidigt i min karriär när jag som utbildad barnskötare vikarierade och kände en osäkerhet inför vissa av barnens lekar. Min okunskap gjorde att jag

---

³ En definition av ordet diskurs kommer i nästa kapitel om Foucaults maktteori.

ibland avbröt pågående lekar. Det kändes inte bra i mig när jag hanterade situationerna då jag kände mig osäker på mitt agerande. Det skavde i mig eftersom jag ofta kände mig kluven i frågan då jag ville låta barnen leka men samtidigt var skeptisk till leken. Jag kan fortfarande idag känna mig kluven och känna den skavande känslan men idag står jag med en förskolläraryt utbildning bakom mig och har tagit del av forskning och vetenskap vilket gjort mig mer säker i min yrkesroll. Detta har gjort att jag har en större förståelse för barnens intressen även om jag fortfarande i vissa situationer kan känna mig skeptisk till barnens lek.

När det kommer till socialkonstruktivismen betraktas språket som en social handling. Vivien Burr (2003) menar att människor konstrueras vid mötet med andra människor och att skapandet sker i samtalet med individen (s. 8). Hon hävdar också att tankar och språk hör ihop då språket ligger till grund för våra tankar och tankebanor vilket i min mening stämmer mycket in på Foucaults syn på språk och makt, och även om hur vi blir till (ibid., s. 44). Detta kommer jag att återkomma till i min text då jag beskriver Foucaults maktteori och hur olika pedagoger pratar med barnen i förskolan. Även Héléne Edberg (2017) skriver om språket som en social handling. Hon skriver om barnpsykologen och pedagogen Lev Vygotskij och hans utgångspunkt om ett kollektivt lärande då Vygotskij företräder en socialkonstruktivistisk teori (s. 57). Enligt honom är språkets betydelse för barnet och människans utveckling helt avgörande då det är verktyget för alla att kunna samspela med andra människor. Han menade även att språket är en förutsättning för att kunna skapa tankar (Edberg 2017, s. 58 - 59).

Foucaults maktteori

En av de viktigaste frågorna för den franska filosofen Michel Foucault är förhållandet mellan kunskap och makt och hur denna relation fungerar inom diskurser och diskursiva formationer (Storey 2015, s. 128). Göran Bergström & Kristina Borelius talar om diskurser som praktiker. En social praktik som sammanväver språkets användning och mänsklig interaktion där samtal och språkets användning är centralt (2005, s. 17). Även Hillevi Lenz Taguchi (2013) skriver att makt skapas genom individens självklara sätt att tänka och för oss individer kallas detta för dominerande diskurser (s. 38). En diskurs utifrån Foucault menar Lenz Taguchi är hur vi talar om saker och hur vi formulerar det (ibid). Lenz Taguchi hävdar att våra tankar kopplas direkt in som sanningen (ibid). Så som pedagoger tänker och värderar populärkultur i förskolorna är exempelvis en dominerande diskurs. Det är så det dominerande tankesättet går i förskolorna just för att vi möjligtvis är präglade av våra bakgrunder sedan tidigare. Det är vi vuxna som anser att populärkulturen inte får ta plats på förskolan. Vårt språk är det främsta verktyget för

att kunna kommunicera där diskurser och sanningar skapas. Foucault menar att vetande är nära associerat med makt och att det är svårt att sära på de två begreppen då makt involverar vetande och vetande involverar en makt. Makt är inte någonting någon har, utan att makt utövas i relationer och är föränderligt (Thomassen 2007, s. 138). Makt är med andra ord relationellt. Makt ändras utifrån vilken kontext någon befinner sig i. Foucault är tydlig med att vetande är makt. När vi pedagoger har våra egna ryggsäckar med den kunskapen vi besitter och med de normer vi har med oss genom livet, så tror jag att våra normer och vårt vetande utspelar sig som maktutövande.

Ser jag på mitt exempel utifrån Foucault ser jag att när Bettan sitter vid matbordet med barnen i första gestaltningen visar hon tydligt genom sitt språk att det är hon som bestämmer vad som är tillåtet att prata om. Thomassen skriver genom Foucault att diskurserna skapar en del ”utestägningsprocedurer” bland annat i form av vem som får tala, vad som ska talas om och vad som godtas och vad som avvisas (ibid). Detta är precis vad som sker i den första gestaltningen där Bettan avfärdar Olle när han pratar om sitt intresse. Hon stänger ute Olle på grund av hans intresse som han vill samtala om, men hon avbryter också barnet innan han hunnit prata klart. Detta för mig låter som en medveten handling vilket gör makten i situationen medveten. Detsamma händer i situation två där Bettan rusar in och avbryter barnens lek, men hon ger inte någon förklaring till varför barnen inte får leka vidare, utan hon säger ”för att jag säger det”, hon använder sitt språk för att styra barnen, hon avgör. I dessa två situationer kan jag relatera till Bettan då jag tidigare i mitt arbetsliv har agerat på liknande sätt som Bettan gjorde. Jag har flera gånger hindrat barn från att prata om ett specifikt ämne för att jag själv inte orkat ta del av oförutsedda samtalsämnen jag inte haft kunskap om. Men jag har genom mitt yrkesliv och efter denna utbildning fått en annan förståelse för barnen och deras intressen, vilket gör att jag med erfarenhet och kunskap kan hantera uppkomna situationer på ett bättre sätt. Det har också kommit nya redskap till förskolorna, exempelvis lärplattor som gjort att det i stunden är enkelt att snabbt leta upp information tillsammans med barnen om det som intresserar dem just då. Idag skulle jag dessutom ifrågasätta hanterandet av situationerna mer än vad jag gjorde när de utspelade sig. Jag skulle ifrågasätta mitt eget hanterande då jag inte handlade eller gjorde något i stunden. Jag tror att anledningen till att jag inte agerade just då delvis handlade om att en kollega inte ska ifrågasätta en annan kollega i barngrupp. Jag hade dock kunnat ifrågasätta Bettans beteende utanför barngrupp vid ett senare tillfälle likt gestaltning ett men som jag skrivit innan så var jag osäker på den tiden då jag också på något plan ansåg att Bettan var äldre och visare då hon hade mer erfarenhet än

mig. Men idag skulle jag ta upp frågan utanför barngrupp vid ett senare tillfälle när det handlar om gestaltning två. Jag ifrågasatte inte situationerna vid tillfället just för att jag var osäker i min yrkesroll men idag har jag arbetat tio år i barngrupp och gått förskolläraryrket, vilket gett mig mer kunskap och perspektiv när det kommer till barns populärkultur och hur jag som pedagog hanterar uppkomna situationer. Thomassen bekräftar att språkbruket är en form av maktutövning (ibid). Detta för mig är problematiskt och får mig att reflektera över hur vi i förskolan använder våra röster och vår makt för att styra barnen i den riktningen vi vill att de ska ta. Det är problematiskt på flera grunder. En av de viktigaste och mest relevanta är att barn ses som kompetenta med egna erfarenheter. Tar vi ifrån barnen rättigheten att prata, bestämma själva och utforska kan vi prata hur mycket vi vill om identitetsskapande och rätten att bli hörd i förskolan, men vi kommer inte att komma dit om vi fortsätter med denna medvetna maktutövning då det begränsar barnen.

Thomassen skriver utifrån Foucault att makt inte är någonting som någon besitter, utan att makt är någonting som finns överallt och att den utövas i komplexa relationer som förändras vilket Hillevi Lenz Taguchi bekräftar: ”Makt inte är något som i första hand kan ”tas” och ”ges”, utan snarare är något vi hela tiden producerar via våra praktiker och de föreställningar som genererat dessa” (Thomassen 2007, s. 138 & Lenz Taguchi 2000, s. 25). Danielsson påtalar också att genom att använda disciplinerings tekniker skapas ordning, vilket författaren menar är nödvändigt för att genomföra undervisningen (Danielsson 2013, s. 18). Disciplinering genom maktutövande kan då användas för att skapa ordning och ge rum för lärande men är det då inte ett maktmissbruk? Och vad leder den till i slutändan? Bettan kanske anser att det inte finns ett lärande i barnens lek just då och disciplinerar dem genom att använda makten hon besitter för att de skall lyssna på henne. Detta anser jag är ett vanligt förekommande problem inom förskolans värld. Jag har flera gånger varit med om hur andra pedagoger använder sig av detta för att disciplinera barn men även jag har tyvärr använt mig av detta sätt för att få barnen att lyssna på mig. Jag skriver tyvärr för att jag anser att det inte är ett godkänt förhållningssätt gentemot barnen att använda sig av detta maktutspel. Jag använde mig också utav detta maktspel tidigare men idag är det ingenting jag använder mig utav som en medveten handling. Idag för jag dialog med barnen för att få dem att lyssna på mig och förstå mig.

Vad jag syftar på med mina frågeställningar är om pedagoger använder dessa tekniker för att skapa mer utrymme för lärande. Använder vi dem i rätt syfte men möjligen på fel grunder? I

rätt syfte för att skapa ordning. På fel grunder då vi möjligtvis inte har kunskapen för att veta vad disciplineringen kan leda till hos det specifika barnet. Anette Hellman skriver utifrån Foucault att makt är någonting som skapar underkastelse. Det behöver inte ske genom auktoritärt tvång utan det sker en vilja att följa de dominerande normerna även om det i det här fallet var motvilligt (Hellman 2010, s. 131). När Bettan säger till Olle och kompisarna att ”Så här kan ni inte hålla på, det förstår ni väl!” och ”Sådana här lekar kan ni inte leka här, det vet ni om”, förutsätter hon att barnen vet vilka normerna i förskolan är. Detta har hänt mig flera gånger inom förskolan. Jag ser att vi som arbetar inom förskolan har en tendens att ibland överskatta barnens förståelse när det kommer till regler inomhus. Detta agerande i sin tur gör kanske att barnen kommer följa pedagogernas existerande barnsäkerhetsregler även om det inte känns bra för dem, vilket Olle tydligt visar med sitt kroppsspråk. Detta är ett exempel på hur jag tror att makt kan missbrukas i förskolans verksamheter. Enligt berättelserna ovan och min yrkeserfarenhet använder vi makten för att vi pedagoger skall få vår vilja igenom, men utifrån dessa situationer ser jag det som att vi agerar mer på vår vilja än barnens bästa.

Om jag ska sammanfatta socialkonstruktivism och Foucaults maktteorier så kan jag konstatera att det finns gemensamma nämnare i dessa utgångspunkter, bland annat tankar om betydelsen av språket. I socialkonstruktivismen betraktas språket som en social handling och att vi skapas i samtalet med en annan individ. Foucaults maktteori säger oss att sociala praktiker skapar en människa i kommunikation och samtal med en annan individ vilket också är det socialkonstruktivism handlar om. En möjlig anledning till att Bettan väljer att uppmärksamma Pippi och inte Ninja Turtles kan vara att hon har en personlig koppling till Pippi. När Bettan var i förskoleåldern fanns inte superhjältar på samma sätt som idag vilket kan göra det svårt för henne att förstå sig på fenomenet superhjältar och att hon lättare förstår sig på förebilder hon själv hade som barn. Frågan är om det handlar om okunskap, ointresse eller andra värderingar? Foucault yrkar på att vetande är makt och det kan jag hålla med om, men det är inte den makten som är medveten som språkbruket är utan den makten är omedveten enligt mig. Att veta något blir automatiskt en makt. Med sitt språk kunde Bettan stänga ute Olle ur samtalet genom att bestämma att han inte fick yttra sig om Ninja Turtles och detta kan ses som ett medvetet maktutövande. Disciplinerings tekniker används också inom förskolan för att styra in barnen på det spåret vi pedagoger vill att de ska följa men även för att normalisera den standard som vi vill ska existera på förskolan.

Vad är populärkultur?

Populärkultur är ett begrepp som ofta används i förskolans värld men vad innebär barns populärkultur egentligen? Carina Fast (2019) är fil. dr i pedagogik och literacyforskare. Fast skriver att populärkultur ser en som *barns kultur*. Det är resultatet av den kultur som skapas mellan barnen. Det är barnen som är aktörerna i sin egen lek och skapar sitt innehåll. Barns kultur handlar om vad barnen skapar mellan sig och *barnkultur* innebär kultur som vuxna skapar för barn (2019, s. 107). När Olle och hans två kompisar leker Ninja Turtles tillsammans har de alltså skapat en kultur mellan sig. John Storey (2015) beskriver populärkultur som svårt att definiera då det kan ha många olika betydelser vilket många håller med om, och han menar att populärkultur är något som är omtyckt av många (s. 5). Han definierar också populärkultur som materiell kultur då bland annat kläder, TV, spel, leksaker och surfplattor kan ingå. När vi dras till vissa materiella ting så visar det oss vad vi intresserar oss för (ibid., s. 225). Detta kommer fram tydligt i verksamheterna på förskolorna då barns intressen tas med i vardagen där de leker och samtalar om sina gemensamma intressen, intressena blir en del av dem men definierar inte barnen. Magnus Persson skriver att populärkultur ses som mindre positiv och strider mot förskolans värdegrund (2000, s. 27). Margareta Rönnberg däremot är positiv till populärkultur och barns användande av det (2005, s. 18). De båda hävdar dock att det finns delade meningar om barns kultur influerad av populärkultur (2000, s. 27 & 2005, s. 18). Detta kan jag som pedagog styrka. Jag har under mina år hört många pedagoger prata negativt om populärkultur men också sett många andra pedagoger arbeta med barns populärkultur på ett inkluderande arbetssätt. Jag har fått uppfattningen om att populärkultur innebär blandade åsikter på alla arbetsplatser jag befunnit mig. Jag har flertalet gånger i min yrkesroll kommit på mig själv med att tänka negativt eller yttra mig mindre positivt kring barns populärkultur i samtal med mina kollegor eller i en tanke med mig själv. Ofta har det skett i samband när jag inte vetat hur jag ska gå vidare med ett visst projekt eller om jag inte haft kunskapen om ett visst intresse ett barn haft.

Populärkulturens påverkan på barnens lek är debatterat både i personalrummet, hemma i soffan och i forskning. Fast (2007) skriver i sin undersökning att barn utbyter erfarenhet och kunskaper oavsett bakgrund, språk eller kultur (s. 99). Barns erfarenheter involverar med stor sannolikhet populärkultur och på så sätt är det inte särskilt märkvärdigt att barn intresserar sig för den när de stöter på populärkultur varje dag. Det är en del av barns naturliga vardag då samhället är kommersiellt och starka ekonomiska krafter vill locka människor till konsumtion. Förskolan är för barnen en plats där de tar till sig nya kulturella intressen och kulturer sprids

vidare. Exempel på intressen som florerar just nu är Frost, Astrid Lindgren-karaktärer som Pippi Långstrump, Ninjago, Minecraft, Sommarskuggan och Paw Patrol för att nämna några.

Fast skriver i *Att läsa och skriva i förskolan* att många pedagoger är osäkra på hur de ska förhålla sig till barns leksaker då de inte förstår sig på dessa, vilket ofta involverar barns populärkultur. Fast belyser att pedagogerna saknar kunskap i barnens värld och att leksaker och intressen som speglar barns populärkultur kan ge en fel bild av värderingar på förskolan bland barnen. Hon betonar dock att barns intressen ska tas tillvara men att vi ska vara medforskande pedagoger och inte lämna barnen och deras intressen ensamma. Hon skriver vidare att pedagoger ska skapa forum för barnen i förskolan att respekteras oavsett intressen där pedagogerna lyssnar och visar intresse för barnens alla intressen och olika kulturer (2011, s. 97). Om vi bara vågade samtala med barnen om deras populärkultur skulle vi lära oss mycket av barnen. Om vi tar bort barnens tillfällen att reflektera om sina tankar och intressen, när ska de då få sina röster hörda? Vi yrkar oftast på att vi skall vara medforskande pedagoger i verksamheterna men samtidigt ska barnen ha fri lek, fri från vuxna. Detta gör situationen knepig då dessa säger emot varandra. I gestaltningarna avbryter Bettan barnens lek när hon inte var med barnen, hon kan omöjligen ha vetat vad barnen lekte och hon frågande inte heller. Vid matbordet var hon heller inte medforskande, utan hon avbröt Olle utan att ta reda på vad det var han pratade om. Om hon hade frågat honom vad Ninja Turtles innebar hade hon fått ta del av den informationen som Olle hade inom sig. Jag själv har inte alltid varit en medforskande pedagog. Jag visste dock vad Ninja Turtles var dels då jag var uppvuxen med det men också för att jag hade tagit mig tiden att låta barnet berätta för mig vad Ninja Turtles var. I andra gestaltningen såg jag att barnet var ledset och jag erbjöd honom därför Ninja Turtles i en annan aktivitet. I detta fall blev det bilder på Ninja Turtles som barnen kunde färglägga och samtala om. Detta gör jag än idag och tar in barns populärkultur på detta sätt för barnen att använda i verksamheten. Jag anser att det är viktigt att jag som pedagog är medforskande. Jag anser också att det är viktigt att låta barnen ha det inflytandet i den mån som går. Jag tror även att detta stärker barnens självkänsla. Det är viktig enligt mig att faktiskt fortsätta med detta förhållningssätt gentemot barnen.

Magnus Persson är doktorand inom litteraturvetenskap och arbetar både som lärare och forskare (2000, s. 11). Persson skriver att populärkultur är motsatsen till finkultur och att det är redan på tidigt 1800-tal som höga och låga värderingar framkommer om olika kulturer och att det egentligen inte är någonting nytt (*ibid.*, s. 24 - 25). Han skriver även att det finns en

viss laddning i ordet finkultur och populärkultur (ibid) vilket jag kan hålla med honom om. Det märks på Bettan att detta är ett laddat ämne på sättet hon reagerar då hon nästan exploderar när hon tar hand om situationen och Ninja Turtles kommer på tal. Det märks i situationen att Pippi är accepterat för henne men inte Ninja Turtles. Handlar det om att hon ser Pippi som en bra populärkultur? Vissa skulle troligen placera Pippi Långstrump i kategorin finkultur och Ninja Turtles som skräpkultur, som jag kan gissa mig till att Bettan gör. Jag anser att många pedagoger, inklusive mig själv sätter många av barns intressen i fack medvetet eller omedvetet. Jag själv har också gjort detta, men till skillnad från gestaltningarna låter jag inte mina åsikter om populärkulturen styra hur jag arbetar. Vi pedagoger är snabba på att sätta barnens olika populärkulturer i fack, exempelvis kan superhjältar sättas i ett fack som ses som "skräpkultur". Simon Lindgren skriver att pedagoger ofta sätter populärkultur och skräpkultur i samma fack och att de ser på det med samma ögon (Lindgren 2009, s. 39). Jag ser en tydlig koppling mellan dessa olika fack, begrepp och så som pedagoger ser på populärkultur. Vems värderingar är det egentligen vi i förskolan strävar efter? Bettan har tydligt satt populärkulturen i ett skräpfack då hon verkar förkasta den. Vårt arbete som förskollärare handlar om att främja barns lärande och välmående och inte om att begränsa deras möjligheter. Men ogillar hon den eller förstår hon sig bara inte på den? Det låter definitivt som att Bettan har förutfattade meningar om populärkultur utan att engagera sig i vad det verkligen innebär. Även om populärkulturen skapar delade meningar så menar Jan Thavenius (2004) på att populärkulturen blivit större:

Länge talade man om populärkulturen som okultur eller trivialkultur. Men under senare decennier har det blivit allt vanligare – utanför skolans väggar – att behandla populärkulturen mer seriöst, om än inte okritiskt, som ett centralt inslag i modern västerländsk kultur. (Jan Thavenius 2004, s. 100)

Även om det gått 16 år sedan Thavenius skrivit detta kan vi se att det gått framåt i blixtfart. Idag är det centrala i barns liv populärkultur, det är deras vardag. Mycket tror jag beror på att digitaliseringen blir större och större vilket skapar mer tillgänglighet för barn och även för vuxna. Även om pedagoger inte skulle uppskatta barnens populärkultur så är det deras vardag. Borde vi inte bli mer accepterande av olika kulturer? Vi pratar mycket om mångfald och olika kulturer i världen men ändå kan vissa inte acceptera nutidens verklighet.

Thavenius menar också på att traditioner innehar en makt över pedagoger (2004, s. 183). Leonie Arthur (2001) är en forskare från Australien som menar att traditioner kan ses som ett

handikapp när det kommer till att möta barnen och deras ryggsäckar med erfarenhet. När det kommer till exempelvis literacy så är begreppet inramat för de flesta så det endast kan förhålla sig till böcker och att det inte är konstigt att pedagoger ser barnens populärkultur som ett problem och att det kan bero på att de inte har kunskapen (s. 299). Jag hävdar starkt att detta inte endast gäller literacy, utan att det sträcker sig längre än så. Exempelvis när Bettan möjligtvis hierarkisk sorterar barnens intressen utifrån sina egna värderingar. Om hon växte upp med Pippi är det inte så konstigt att hon värderar det högre än Ninja Turtles då hon för traditionen om Pippi vidare och hon ser att det finns mer att hämta från Pippi, utifrån hennes värderingar och kunskaper. Men med socialkonstruktivism som utgångspunkt så tror jag att det handlar mycket om vad vi pedagoger har med oss i vårt bagage. I Bettans barndom var böcker det stora intresset som präglade barn och Pippi Långstrump var en av de karaktärerna som ansågs som dåtidens populärkultur. Jag kan bara tala för mig själv men för mig är det självklart att vi måste tala barnens språk för att barn och pedagoger ska kunna förstå varandra. Att endast kunna kommunicera efter sina egna värderingar och projicera dessa på barnen funkar inte för en rättvis utveckling hos barnen, vi måste kunna visa att de får förklara för oss det vi pedagoger inte förstår. Den yngre generationen av pedagoger växte upp med både böcker, tv, film, musik och avancerade superhjältar men det innebär inte att jag kan allt som barnen idag samtalar om och intresserar sig för, därför måste vi visa att barnen har en större förståelse för vissa saker. För mig är det en självklarhet att använda mig av det som barnen intresserar sig för i mitt pedagogiska arbete och i vardagen.

Sammanfattningsvis är populärkulturens betydelse svår att ringa in eftersom det finns många delade meningar om den. Vissa forskare påstår att pedagoger bör använda sig av den för att främja barns lärande medan andra påstår att populärkultur är omoraliskt och skräpkultur som får stanna hemma. Det finns kulturer som värderas olika (som finkultur och skräpkultur) men det är vi vuxna som skattar dom högt och lågt, beroende på våra värderingar. Populärkultur är och har varit en stor del av barns vardag i alla tider och det är inte konstigt att barn idag intresserar sig för populärkultur i alla former, som exempelvis filmer, musik, youtube och litteratur som böcker eller serietidningar. Arthur (2001) skrev också att det möjligtvis handlar om vår egen okunskap när det kommer till att veta hur vi ska jobba med barns populärkultur (s. 299). Som jag skrev ovan så ser jag fördelar i att samtala med barnen på deras nivå om deras intressen men också att låta barnen undervisa oss, för vi kan inte allt om vad barnen ger sig in på även om vi inte vill erkänna det.

Barnens lek och populärkulturen i leken

Gregory Bateson som studerar hur människor kommunicerar beskriver genom Birgitta Knutsdotter Olofsson lek som ett förhållningssätt till verkligheten där det vi säger, gör och tänker inte ska tolkas bokstavligt (Knutsdotter Olofsson 2003, s. 6). Författaren skriver vidare att barn i leken förhåller sig mellan lekens tolkningsplan och verklighetens tolkningsplan, alltså på två olika sätt. Där ger hon ett exempel där hundvalpar leker. De jagar varandra, de bits utan att skadas och morrar utan att vara arga. De betar sig som att de slåss men samtidigt så signalerar de att jagandet är på lekens grunder och inte för att skada varandra (ibid., s. 7). Samma gäller för barnen i gestaltningen. Barnen leker samtidigt som de rör sig mellan verkligheten där de inte får skada varandra och leken där de utforskar saker och ting de hört och sett. I gestaltning två valde jag att låta barnen leka även om jag kände osäkerhet kring deras lek och fanns som stöd på håll för barnen ifall de skulle behöva mig. Även idag agerar jag med detta förhållningssätt gentemot barnen då jag låter dem leka och utforska eftersom att det gynnar dem. Idag gör jag dock detta med vetskapen om att barnen har ett syfte med sin lek och att det finns en mening i leken till skillnad från när gestaltningen ägde rum. Författaren skriver vidare om jagarleken där barnet får låtsas slåss men även om leksignaler där barn meddelar sin omgivning med bland annat röst, mimik och ansiktsuttryck, och att de som kan, tolkar det som att leken är under lekens tolkningsplan och att det är en lek (ibid., s. 8). Jag vet av erfarenhet att lekar lätt kan spåra ur och gå från lek till allvar, men åter igen som jag nämnt tidigare handlar det om att vi pedagoger behöver vara närvarande och handleda dem, när det finns en risk att leken bytt tolkningsplan till verklighet. Precis som i gestaltningen leker barnen och är mitt i leken, de slåss utan att göra illa varandra och alla kan tolka leksignalerna om att det är på lekens tolkningsplan för stunden. Jag var inte med i leken eftersom barnen hade fri lek, men jag var närvarande och kunde snabbt rycka in om det hade behövts i den andra gestaltningen.

Fanny Davidsson skriver i boken *Lekande rätt* att anledningen till att artiklarna om barns lek finns med i Barnkonventionen (2016) är för att vuxna ”tenderar att begränsa barns möjlighet och tid till lek” (Davidsson 2018, s. 52). Här kan jag reagera på ordet *möjlighet* till lek. Varför och hur begränsar vi barns möjlighet till lek? Det är precis det som händer när Bettan störtar in i rummet och ber barnen lägga ner sin lek där de använder fantasin. Men vad leder denna begränsning till och hur kommer det sig att den förekommer? Davidsson skriver vidare att när det kommer till delaktighet och inflytande som också står med i Barnkonventionen (2016) så är det endast i den fria leken som barnen faktiskt kan bestämma helt själva vad de ska leka,

hur de ska leka och tar kommando (ibid., s. 53). När Bettan avbryter barnens lek lägger hon sig också i leken, vilket vi vuxna inte ska göra när barnen har fri lek. Carina Fast skriver att vi vuxna tenderar att lägga oss i barns lek för att det barnen ägnar sig åt inte är hälsosamt (2007, s. 128). Detta var inget nytt då Roger Säljö också förklarar att det redan varit så på 1700-talet då vuxna ansåg att barn som läste för mycket ”lockades in i en fantasivärld” (Säljö 2005, s. 207). Det jag kan läsa ur av detta är att vuxna inte vill att barn ska ägna sig för mycket åt fantasi ännu idag. I läroplanen står det tydligt flera gånger att barn ska få utveckla fantasi och kreativitet (2018, s. 13). Detta skulle kunna vara en förklaring, lika väl som att pedagogers traditioner och värderingar tar större plats än populärkulturen. Läroplanen är tolkningsbar men enligt mig är den tydlig vad gäller involveringen av barns intressen. Allt hamnar hos oss pedagoger i slutändan. Det är vi som styr, det är vi som präglar över det på barnen och det är tyvärr vi som avgör vad som får ta plats och inte även fast förskolan är barnens arena för kulturer och lärande.

Lek och populärkultur är inte samma sak, barn tar däremot in sin populärkultur i leken. Margareta Rönnberg arbetar som barnkulturforskare och hon myntade begreppet medialekar. Med medialekar menas lekar där barn involverar figurer från media exempelvis Pokémon, Frost eller dylikt som barnen är intresserade av idag (Rönnberg 2006, s. 142). Hon skriver vidare att barnen kan låta en hel TV-serie eller film prägla leken exempelvis som i gestaltningen där barnen leker Ninja Turtles (ibid., s. 170). Av erfarenhet kan jag se att med hjälp av populärkulturen kan barn hämta mycket från leken. Men även pedagoger kan få stöd i populärkulturen för att undervisa barnen, exempelvis använder vi oss mycket av Pippi Långstrump på många förskolor. De vi oftast fokuserar på när vi pratar om Pippi i verksamheterna är mestadels hur normbrytande hon är, vi använder det för att visa barnen att ”även flickor kan vara starka” för att ta ett exempel. Vi fokuserar inte på hur oschysst hon är mot poliserna Kling och Klang. Men när det kommer till exempelvis Ninja Turtles så fokuserar vi endast på hur mycket de slåss och använder ordet superhjältar i en negativ benämning. Vi skulle å andra sidan kunna lägga vårt fokus på att utforska vad de är för djur, vilka färger de är eller faktiskt vara kritiska med barnen till vad de gör i programmen eller litteraturen. Jag kan erkänna att jag själv kan tycka att det är utmanande att arbeta med t.ex. Barbie, om jag ser ett intresse hos barnen. Istället för att ta reda på vad det är barnen finner lockande med Barbie så fokuserar jag på hur svårt det är. Varför är barnen intresserade av henne? Är det för att barnen tycker hon är fin? Ett alternativ för oss pedagoger är att jobba med olikheter och inte låta barnens syn på Barbie bli en norm. Vi kan istället använda dockan

för att visa att alla ser olika ut men att vi är likadana på insidan. Ligger intresset i något annat hos barnet som vi kan tycka är svårt behöver vi våga utmana det.

Sammanfattningsvis handlar lek om förhållningssätt gentemot verkligheten och leken. Det handlar om att barnen ska få tolka, tänka och göra utan att de ska tolkas bokstavigt. Barn kan i leken röra sig mellan verkligheten och leken där de rör sig fritt med kroppen, de leker på ett annat plan som kanske inte är accepterat av alla men de skadar inte varandra vilket är huvudsyftet. Populärkulturen tas in i leken och skapas utifrån exempelvis en karaktär eller film och präglar leken när populärkulturen tas in. Vi som vuxna har en tendens att begränsa barns lek vilket syns i min andra gestaltning, där Bettan avbryter barnens lek abrupt. Jag tänker att vi behöver utmana barnen och oss själva som pedagoger istället för att fokusera på alla negativa aspekter av ett visst material.

Svarta och vita lekar

I min sista gestaltning blir barnen abrupt avbrutna av Bettan när de leker Ninja Turtles. Barnen blir inte bara störda i sin fria lek, utan de blir avbrutna utan att få en förklaring till varför de inte får leka vidare. Här är ett bra exempel som påvisar att det finns så kallade *opassande lekar* i förskolan som många pedagoger inte ser som välkomna. Av erfarenhet så brukar lekar tendera att bli avbrutna när det blir högt tempo och en del spring inomhus, fysisk kontakt eller när vapen blir inblandade för att nämna några få tillfällen. Vi pedagoger tenderar att styra barnen även när de är inne i sina fria lekar som ska vara utan vuxnas inflytande. Detta får mig att tänka på svarta och vita lekar som Matti Bergström talar om. Matti Bergström är läkare och professor inom fysiologi och studerar barns utveckling i hjärnan, detta kallas neuropedagogik. När pedagoger styr in barnen på lekar som är mer passande för oss och uppfyller våra behov kallas dessa för *vita lekar* eller *nödvändighetslekar*. Dessa lekars syfte är att barnens informationslogiska förmågor ska tränas på och de är högst nödvändiga för barnens utveckling (Bergström 1997, s. 82). Bergström skriver vidare att när pedagoger reglerar barnens lekar då blir de nyttolekar, som gynnar barnens utveckling som ska anpassa sig efter samhället (ibid., s. 96). Detta kan tänkas hända när vi exempelvis själva styr in barnen på lekar som vi valt åt dem. Vi hjälper till exempel barn att komma in i lekar eller när vi använder oss av Pippi Långstrump som barnet själv tar upp i första gestaltningen. Där väljer vi att Pippi Långstrump är okej att prata om, ett vitt samtalsämne. Men ett svart samtalsämne som jag själv väljer att kalla det eller en svart lek som pågår i både första och andra gestaltningen, är inte önskvärd enligt pedagogerna.

Motsatsen till vita lekar kallas *svarta lekar* eller *möjlighetslekar* där barnen får utrymme att använda sig av fantasi utan att behöva tänka och förhålla sig till olika regler. ”I leken företräder kaoset lekens ”svarta”, destruktiva sida. Det faktum att en tillför kaos i det en leker med och det en leker i, så som vi ovan definierat leken, får följder för barnens yttre lek men även för deras logiska tänkande” (ibid., s. 99). Det är här många pedagoger upplever barns lek som våldsamma och röriga. Det kan som i min gestaltning sparkas, det kan dödas och det kan vara ett krig i leken, men det här är faktorer som bidrar till att vi avbryter barnens lekar. Med stöd av forskning hävdar Bergström att både de vita lekarna och de svarta lekarna behövs för att komplettera varandra när de gäller för barnet att få en god utveckling (ibid):

Men barn behöver ”möjlighetslekar”. Dessa kan t.o.m. anses vara en förutsättning för att barn över huvud taget skall kunna förstå sig på det nödvändiga i sina liv. Orsaken är enkel: hjärnstammens aktivitet (medvetandekraft) är en förutsättning för att hjärnbarken skall kunna aktiveras och ta till sig kunskap. Och det är hjärnstammen som ger upphov till det möjliga [...] varvid hjärnbarken realiserar det nödvändiga. Så är det möjliga en förutsättning för det nödvändiga. (Bergström 1997, s. 83)

Sammanfattningsvis så beskriver Matti Bergström här ovan på ett tydligt och konkret sätt varför vi ska låta barnen utforska via leken och inte som många av pedagogerna gör, avbryta dem så fort de leker på ett sätt som pedagoger inte anser är passande. Det finns som jag skrev ovan tydliga svarta och vita lekar som pedagogerna försöker styra in dem på, och åter igen kommer makten in i bilden. Vi vill att barnen ska styras in på ett håll för att kunna leva i det samhället som vi vill ska existera, för att barnen ska bli passande samhällsmedlemmar. Barn behöver båda lekarna för att kunna utvecklas ordentligt, och det är i min mening fel av oss att begränsa dem, men det handlar inte om begränsning utan det handlar om att se gränsen mellan när det är okej och när det inte är okej längre som pedagog. Vi är rädda för när de ska göra illa varandra, vilket är förståeligt. Men de behöver även få uppleva att allt inte går som de tänkt sig. Att vara närvarande som pedagog och skaffa förståelse för leken med grund i det som Matti Bergström skriver om ger mig som pedagog större förståelse för dessa lekar.

Pedagogers attityder i förhållande till barns populärkultur

Carina Fast (2007) och Helen Hedge (2011) har båda studerat barns populärkultur inom förskolan. Fast har skrivit sin avhandling *Sju barn lär sig läsa och skriva* baserat på en etnografisk undersökning av sju barn. Helen Hedge ligger bakom studien *Rethinking Sponge Bob and Ninja Turtles: Popular culture as Founds of Knowledge for curriculum co-constructions* där syftet var att undersöka hur pedagoger använder populärkultur med

läroplanen som utgångspunkt. Båda Fast och Hedge kom fram till liknande slutsatser. Enligt Fast togs barnens erfarenheter och intressen emot men pedagogen i fråga var inte insatt i det barnen samtalade om vilket gjorde att samtalen uteblev. Om jag ser tillbaka på den första gestaltningen så är detta likt den situationen, bara det att Bettan hade ett annat agerande med maktutövandet. Samtalen uteblev inte, men de fick inte ta plats enligt Bettans värderingar. Av de förskolor som Fast hade med i sin studie var det endast en förskola som tog emot barnens populärkultur och använde barnens intressen i verksamheten (2007, s. 144). Resterande förskolor tog avstånd från barns populärkulturer med argumentet att populärkulturen var något som barnen kunde sysselsätta sig med hemma då det inte var någonting förskolan stöttade. Hedge hävdar att förskolor inte förrän på senare tid börjat intressera sig för barns populärkultur (2011, s. 28). Hon påtalar likt Fast att det är sällsynt att förskoleverksamheter tar emot barns populärkulturella intressen. Både Carina Fasts och Helen Hedges studier sammanfattar resultaten om att det finns en hierarki inom barns populärkultur sett från pedagogers perspektiv. Detta styrks av forskarna Nelson och Svensson (2011) som forskat om leksaker. Efter år av forskning och samtal med andra forskare kom de fram till att det fanns en hierarkisk ordning inom leksaker, och att det fanns en värdering om bättre och sämre populärkultur (Nelson & Svensson 2011, s. 25). Här kan jag åter igen koppla till hur pedagoger värderar barnens intressen olika. I första berättelsen syns det tydligt att Bettan värderar Pippi högre än vad hon gör med Ninja Turtles. Samma fenomen händer när exempelvis ett barn har med sig en Pippi-bok och ett andra barn har med sig en serietidning om Ninja Turtles. Jag har också varit med om att pippidockor kan få tillåtelse att vara med under dagen men en annan mindre uppskattad leksak hemifrån får stanna på hyllan. Dessa scenarion är väldigt vanliga i förskolan. Vi värderar barns intressen mer i förskolan än vad vi vill erkänna och detta gäller nog tyvärr mer än bara populärkultur. Om jag tänker efter går allt tillbaka till att det är vi pedagoger som accepterar barnens normer efter våra egna preferenser och åsikter på förskolan. Som jag nämnt innan handlar detta inte om att jag drar alla över en kam men det är vanligt förekommande enligt min erfarenhet.

Om jag summerar denna del av essän och om jag utgår ifrån mitt eget agerande i gestaltningarna kan jag se att jag har ändrat förhållningsätt men jag har även bibehållit vissa delar av mitt agerande. Jag har ändrat mitt tankesätt angående barnens lek när det kommer till populärkultur hos barnen, dels då jag har mer kunskap och erfarenhet med mig. Jag lät barnen i andra gestaltningen leka och jag skulle agera på liknande sätt idag, men jag har mer kunskap och vetskap om hur jag skulle tagit upp situationen med Bettan om situationen hade utspelat

sig idag. Jag skriver också längre upp att jag var osäker på denna tid då jag var vikarie. Det sätt jag hanterade situationen på då, representerar inte det sätt på vilket jag skulle ha hanterat situationen idag. Detta visar på en utveckling hos mig. Varför agerade jag inte? Jag tror som jag nämnt innan att jag såg Bettan som en äldre pedagog som hade mer kunskap och erfarenhet, men i dagsläget tror jag att det var min osäkerhet som talade. Att ifrågasätta är inte fel om jag vill ha en förklaring på hur den andre tänker om en situation. Kanske skulle jag ha lärt mig något av det just då? När det kommer till den första gestaltningen hade jag försökt vara mer delaktig i samtalet som utspelade sig istället för att endast bre smörgåsarna. Sedan hade jag stått på mig mer i samtalet med Bettan eftersom jag har mer kunskap idag. Jag tror även här att min osäkerhet talade då jag inte ville störa mitt i den pedagogiska måltiden. När jag tänker tillbaka anser jag inte att det fanns något pedagogiskt i situationen utan mer en kränkande behandling gentemot barnet. Om jag hade agerat på ett annorlunda sätt i situationen, hade jag kunnat förhindra att ett barn blev kränkt? Hade situationen utspelat sig idag hade jag frågat pedagogen om jag kunde få byta några ord med denne och frågat vad hon anser om situationen som utspelade sig. Jag hade inte väntat tills efteråt som jag gjorde vid gestaltning ett.

Intervjuer

Metod

I denna uppsats har jag samlat in empiriskt material genom att genomföra kvalitativa intervjuer där jag kommer att bearbeta och analysera materialet. Med kvalitativa intervjuer menas att intervjupersonen har utrymme att svara på frågan som oftast är mindre strukturerad, med egna ord. Syftet med en kvalitativ intervju är också att ”identifiera egenskaper och beskaffenheten hos något, till exempel den intervjuades livsvärld eller uppfattningar om något fenomen” (Patel & Davidsson 2019, s. 105). Jag kommer att redogöra för metodval och undersökningsgrupp. Jag kommer även att redogöra för genomförande, bearbetning samt en analys av både litteratur och intervjusvaren i form av en slutdiskussion. Jag ansåg att detta var rätt sätt för mig att få tillgång till andra pedagogers tankar om populärkultur och hur de själva jobbade med begreppet, då de kunde formulera sig fritt. En annan anledning till valet av metod var att jag skulle kunna ställa följdfrågor till pedagogerna så att de skulle kunna utveckla svaren de gav.

Utifrån mina frågeställningar formulerade jag fram fem frågor som skulle hjälpa mig att få svar på frågeställningarna, men också att förstå dem bättre. Intervjun bestod överlag av öppna frågor och jag började med att ställa frågor om vad populärkultur var för individen i fråga och vad populärkulturen innefattade när informanten själv var i förskoleåldern. Efter dessa frågor ställdes frågor med fokus på hur förskollärarna involverade barns populärkultur i förskoleverksamheten och om pedagogerna tycker att barns populärkultur från filmer, tv-spel osv. skall involveras på förskolan eller om de skall hållas utanför förskolan. Jag avslutade intervjun med att fråga om pedagogerna tror att deras egna åsikter överlag reflekteras i bemötandet av barns populärkultur och om de hade några övriga funderingar kring populärkultur överlag i förskolan för att ge mig fler perspektiv på ämnet.

Jag använde mig av min egen arbetsplats för intervjuerna. Med anledning av Covid-19 släpper många förskolor inte in vare sig vårdnadshavare eller obehöriga i sina lokaler. Eftersom jag redan spenderade tid på jobbet ansåg jag att det bästa var att genomföra intervjuerna på arbetsplatsen. Jag är medveten om att det kan ställa till det för mig angående reliabiliteten. Risken med att göra detta kan vara att vi redan känner varandra vilket kan påverka reliabiliteten för studien vilket ”handlar om hur väl instrumenten motstår slumpinflytanden av olika slag” (Patel & Davidson 2019, s. 131). Patel & Davidson väljer dock att använda sig av

begreppet validitet när det kommer till kvalitativa forskningsprocesser vilket jag också kommer göra (ibid., s. 134). De negativa aspekterna av att intervjua arbetskamrater kan bli att validiteten sjunker då arbetskamraterna möjligtvis inte kan uttrycka sig fullt ut och svara trovärdigt.⁴ Mina arbetskamrater visste vad intervjun handlade om vilket gör att de möjligtvis vill ge mig ett så bra svar som möjligt.

Jag mejlade ut en förfrågan till alla förskollärare på min arbetsplats vilket tre olika förskollärare svarade. Samtliga pedagoger är kvinnor och arbetar på olika avdelningar. Barnen på dessa avdelningar är 2 - 5 år.

Anna: 33 år, jobbat som förskollärare i 11 år.

Maria: 43 år, jobbat som förskollärare i ca 20 år.

Elisabeth: 59 år, jobbat som förskollärare i 40 år.

Genomförande

Varje intervju tog ca femton minuter att genomföra beroende på vad svaren på frågorna blev och eventuella följdfrågor. Under intervjuerna valde jag att använda mig av röstinspelning just för att kunna lyssna in respondenten ordentligt, även om jag kan tycka att papper och penna hade varit mer passande om det varit två personer som hade genomfört intervjuerna.

Röstinspelning ansåg jag var det mest naturliga när jag var ensam intervjuare för att inte missa vissa delar av intervjun till skillnad från om jag hade antecknat enbart. Enligt Runa Patel & Bo Davidsson finns det för- och nackdelar med båda metoderna, exempelvis att respondenten kan känna sig obekvämt med att bli inspelad (Patel & Davidsson 2003, s. 83). Detta märkte jag inte av under mina intervjuer med pedagogerna och min teori är att det underlättade att vi redan var bekanta eftersom vi delar arbetsplats. Med detta i bakhuvudet blev respondenten mer avslappnad och intervjun flöt på mer naturligt.

Under intervjuerna satt vi i personalrummet på arbetsplatsen där det är en mer avslappnad miljö där respondenten kunde tala mer fritt än på avdelningarna med barnen. Innan intervjun hade jag redan informerat muntligt om intervjuns syfte och forskningsområde, men innan vi började fick pedagogen även läsa vad som skulle ske härnäst. Vi satt mitt emot varandra och jag hade intervjufrågorna på min dator snett framför mig. Jag påbörjade intervjun genom att

---

⁴ Validiteten i denna essä kommer jag att återkomma till i *Slutdiskussionen*.

fråga om jag hade deras samtycke att spela in intervjun, samt informera dem om att de har rätt att avbryta intervjun när de vill och avbryta mig om de har frågor. Sedan påbörjades intervjun.

Svaren från intervjuerna

Pedagogerna svarade mestadels lika på frågorna jag ställde under intervjun med några undantag. Jag har analyserat svaren med hjälp av röstinspelningen och jämfört svaren på de fem frågorna, och utefter det sammanfattat och delat in svaren i tre olika delar.

Vad är populärkultur och pedagogernas förhållningssätt gentemot populärkultur

När pedagogerna intervjuas ställs frågan om vad populärkultur innebär för dem och det gemensamma svaret bland pedagogerna är musik, film och litteratur i form av exempelvis böcker och serietidningar men samtliga pedagoger är osäkra på vad begreppet egentligen innebär vilket jag bedömer både utifrån ansiktsuttryck och uttalanden. Sedan nämns även datorer, leksaker, reklam, teater och media överlag. För Anna och Maria skiljer sig inte förhållningssättet till populärkultur jättemycket där de anser att det är viktigt och dessutom en skyldighet och vårt uppdrag att vi tar emot barnens nuvarande intressen som sker även utanför förskolan och är lyhörda på barnens önskemål och intressen. Däremot så säger Elisabeth att det inte är ett självändamål att jobba med barnens populärkultur i projekt och att hon helst erbjuder någonting annat i förskolan som inte har med populärkultur att göra. Detta motiverar hon med att det finns mycket i förskolan som är bra ändå. Hon nämner också att om det finns ett intresse som innebär en ”bra” populärkultur så kan pedagogerna följa upp det men att en i första hand erbjuder någonting annat än populärkultur.

Anna avslutar intervjun med tillägget att när hon studerade till förskollärare för 10 år sedan så existerade knappt begreppet och att hon tror att begreppet är så pass nytt att flera förskollärare inte vet vad de ska göra med populärkulturen. Populärkulturen har växt med sådan framfart att vi inte hängit med i utvecklingen.

Hur förskollärare involverar populärkultur i förskolan

När pedagogerna får frågan om hur de involverar barns populärkultur i förskolan varierar svaren. Anna menar att det lätt glöms bort att medvetet använda populärkultur i verksamheten men att det naturligt kommer in i verksamheten ändå då barnen kommer med önskemål genom dagen. Men sker det medvetet så involverar hon exempelvis stöd från populärkulturens

värld för att träna på lägesbegrepp för att ta ett exempel eller matematik. Maria svarade att hon dels omfamnar populärkulturen i projekt, men även i andra delar där det går, exempelvis skriva ut målarkopior till barnen (målarkopior är exempelvis konturer på Kalle Anka som barnen får fylla i), att barnen får välja böcker både i appen som heter Ugglo (detta är en app med digitala böcker för barn) och de fysiska böckerna men även att barnen får påverka inne- och utemiljön. Elisabeth berättar att när barnen fyller år får de välja om de vill hålla i dagens samling. De barnen får då göra vad de vill på samlingen, ofta resulterar det i att de väljer en kortare film som de själva är intresserade av eller att sjunga och uppträda. Både Anna och Maria beklagar sig över att populärkulturen inte tar så stor plats som de skulle vilja på förskolan då de märker själva att barns intressen väljs bort och värderas olika av oss vuxna. De ser båda två ett behov av att släppa in mer populärkultur men är osäkra på hur det skulle gå till.

Personliga åsikter och den våldsamma leken

När frågan om pedagogerna tror att deras egna personliga värderingar och negativa åsikter om populärkultur reflekteras i bemötandet av barns intressen kom upp skiljde sig inte svaren mycket alls. Samtliga pedagoger tvivlar inte alls på att våra egna värderingar och åsikter speglas. Anna menar att exempelvis krig är känsligt då det kan vara någon i närheten som upplevt ett riktigt krig, exempelvis en vikarie eller en vårdnadshavare och att det då kan resultera i att pedagoger känner en osäkerhet inför hur situationen ska hanteras, okunskap helt enkelt. Detta hade hänt Anna i förskolan. Hon tar även upp att det kan se illa ut utifrån om barnen leker exempelvis krig i relation till vårdnadshavare eller människor som passerar förskolan. Maria säger att det absolut är så att våra egna värderingar och åsikter om populärkultur speglas i bemötandet av barnet. Hon påpekar att hon själv tycker att det är fel att det är så, men att våra värderingar blir styrande. Hon säger att hon tror att det till den större delen beror på okunskap från oss. Att vi exempelvis nekar barnen att ta in Barbie och Pokemon på grund av alla ”dåliga” delar, men att vi gärna tar emot Pippi och dinosaurier för att vi vet hur vi ska jobba med dessa då det har arbetats med på förskolan länge. Hon tror också att när det kommer till våld och krigslekar som barnen inte ”ska” leka så är vi pedagoger för bekväma, osäkra och till och med ointresserade för att arbeta med något vi inte har kunskap om. Hon pratar även om att andras åsikter om val av lek som chefer och vårdnadshavare kan påverka våra egna val. Elisabeth hävdar att hon absolut tror att vårt eget tyckande och tänkande spelar roll i bemötande av barnen. Hon menar att under hennes karriär som förskollärare så har normen varit att pedagoger inte vill ha våldsamma lekar och

vapenlekar på förskolan. Hon beskriver att hon tror att många inte drar igång lekar med ”våldsamma” inslag på grund av okunskap och att de är rädda för vart barnen tar det. Hon säger också att exempelvis vårdnadshavares åsikter kan spela roll.

Slutdiskussion

Så vad säger praktiken och teorin om frågeställningarna? När det diskuteras om barnens utrymme för populärkultur på förskolan samt begreppet populärkultur överlag kan vi konstatera genom både intervjuerna och litteraturen att det råder delade meningar. Finns det något korrekt sätt att se på populärkulturen? Det finns lika många åsikter om populärkultur som det finns pedagoger i förskolan. Resultatet av min analys av intervjuer och litteraturen säger oss att barns populärkultur dels tas emot väldigt sällan och dels att pedagoger överlag har värderingar och åsikter om vad som är bra och dålig populärkultur vilket i slutändan gör att vi pedagoger bestämmer vad som får ta plats. Vem avgör egentligen vad som är bra och dålig kultur? Är det så att även jag väljer bort viss barnkultur? Tycker jag att Ninja Turtles är bra av någon speciell anledning eller bara för att de fanns när jag växte upp? Precis som Bettans Pippi? Jag behöver bli medveten inte bara om vilka val jag gör, men även varför jag gör dem.

I denna essä skriver jag om att min osäkerhet speglades utåt i mitt hanterande av situationerna som jag gestaltat. Jag tror att den största anledningen till att jag agerade som jag gjorde i gestaltningarna hade med just det att göra, min osäkerhet då jag fortfarande var vikarie i förskolan och inte utbildad. Jag har också under skrivandets process kommit fram till att jag agerade mer likt Bettan än vad jag först trodde. Vi har hanterat flera situationer på liknande sätt vilket fått mig att reflektera över att jag också valt bort barns intressen. Jag kan bara reflektera över varför jag agerat på det sätt jag gjort och inte svara för någon annan. Men för min egen del tror jag att mycket handlade om min osäkerhet kring min yrkesroll när jag var ny i mitt arbete. Jag kan idag fortfarande vara osäker i min yrkesroll. Skillnaden från då till nu är att jag i dagsläget har en utbildning bakom mig med interkulturell profil vilket innebär att inkludera alla olika kulturer som finns på förskolan och arbeta med dessa. Jag står mer på vetenskaplig grund idag och har min erfarenhet från mina tio år i förskolan. Jag är medveten om att jag fortfarande i dagsläget inte alltid gör allting rätt men jag reflekterar över situationer och om vad jag skulle kunna göras annorlunda.

De tre intervjuerna jag genomförde visade alla på att barns intressen fick ta plats till en viss del men endast i den mån som pedagogerna tillåter. Litteraturen jag har presenterat beskriver att förhållningssätten gentemot barns val av kulturer är splittrade men som Leonie Arthur (2001) skrev så fattas kunskapen för att barnens populärkultur ska implementeras i verksamheten (s. 299). Detta styrks av intervjuerna där förskollärarna upplever att de saknar kunskapen de behöver för att arbeta med populärkultur vilket är varför de inte gör det mer än de gör. Det framgår också genom både litteraturen jag presenterat och intervjuerna att pedagoger sätter populärkulturen i olika fack som sämre och bättre. Vi vuxna har också tagit oss makten att värdera kultur som högre och lägre, som skräpkultur och finkultur. Skräpkultur och populärkultur kan ses som samma sak för vissa, samtidigt som viss populärkultur kan ses som bra kultur. Allt efter våra egna värderingar. Våra värderingar om vad som är bra och dåligt sätts på display då superhjältar är detsamma som skräpkultur. Enligt min mening så sätts Pippi Långstrump in i finkulturen, istället borde vi tillsammans med barnen jobba med barnens kultur och vara kritiska. Med exempelvis Ninja Turtles eller Barbie så fokuserar vi oftast på hur dåliga de är för förskolan och för barnet. Vi kunde exempelvis prata om att vi ser olika ut som människor, vad är de för djur och färg? Det är för mig ett bra tillfälle att vara kritisk med barnen mot exempelvis Ninja Turtles, samtala om vad de gör och ifall vi som människor får slåss? Vad händer när dom slåss? Jag tycker att vi måste tänka lite längre än att enbart se hur dåliga de är för förskolan och barnen eftersom det finns positiva aspekter att jobba med populärkultur i förskolan.

När det kommer till pedagogers attityder gentemot populärkultur och hur vi förhåller oss till det skiljer sig svaren åt i intervjuerna. Anna och Marias svar var mer lika där de ansåg att det är en skyldighet att följa barnens intressen men att det tyvärr inte görs helt, dels på grund av okunskap. Däremot så ansåg Elisabeth att hon hellre erbjöd annat än populärkultur men fanns det ”bra” populärkultur kunde hon eventuellt följa upp dessa. Carina Fast (2007) sammanfattade att de förskolorna som hon besökt var negativa till populärkulturen och att pedagogerna ansåg att populärkultur inte ska finnas på förskolan. Likt Fast så hävdar också Helen Hedge (2011) att pedagoger är ointresserade av att lära sig om barns populärkultur och att det finns en hierarki inom barns populärkultur där pedagoger värderar exempelvis leksaker och film högre och lägre. Men då är frågan varför vi gör det. Som jag skrev i början av essän så hävdar jag att en socialkonstruktivistisk infallsvinkel är högst relevant. Intervjuerna visade sig bekräfta min teori om att pedagogers normer, åsikter och egna värderingar spelar stor roll i avgörandet om en viss populärkultur hör hemma på förskolan, och i sådana fall vilken

populärkultur som får ta plats. Men det som kommer fram succesivt under intervjuerna är att pedagogerna anser att mycket handlar om okunskap då populärkultur är ett relativt nytt begrepp som jag tidigare beskrivit. Detta styrks av litteraturen jag presenterat där det framkommer att okunskap är det centrala i problematiken. Vi vet inte hur vi pedagoger ska förhålla oss till barnens intressen vilket enligt min mening resulterar i att pedagoger står i situationen och inte uppmärksammar intresset alls. Har pedagoger inte barn i sitt privata umgänge, kan det vara svårt att följa barnens intressen i förskolan, exempelvis Ninja Turtles men det är därför en god idé att barnen får lära oss genom samtal, och har pedagogen tid så går det snabbt och enkelt att via internet leta information om det barnen nämmt.

En av pedagogerna yttrar sig om att det traditionellt sett finns en vilja på förskolor om att våldsamma lekar inte ska uppmärksammas. Detta styrks också av litteraturen där Jan Thavenius (2004) hävdade att traditioner innehar en makt på pedagogerna (s. 183). Detta var en del av det jag utgick ifrån när jag såg en koppling mellan socialkonstruktivism och makt då äldre traditioner och normer som pedagoger är präglade av fortfarande sitter kvar, vilket vi efter denna essä kan konstatera präglas på barnen. När pedagoger avbryter barns lek eller bestämmer att de inte får tala om något särskilt så blir det vi som utövar en makt eftersom vi utifrån våra värderingar bestämmer att det inte får ta plats. Det är vi vuxna som värderar utan att egentligen reflektera eller leta fakta för att avgöra vad som är okej. Vi går på vår egen känsla vad som är rätt och fel enligt våra värderingar. Jag kan inte understryka det mer än vad det egentligen redan gjorts, men det kommer tillbaka till oss vuxna. När det kommer till maktutövning i förskolan genom att vi pedagoger besitter en erfarenhetsryggsäck från våra egna liv som konstruerat oss efter den tidsera vi kommer ifrån, så finns det ett maktutövande som jag skrev i början av essän. Genom denna essä har jag ändrat syn på denna makt. Vetande är makt enligt Foucault men vetande är också i min mening både en medveten och omedveten makt. Medveten makt kan utspela sig genom en ”jag är vuxen och jag vet bättre”- situation då kunskap och vetande automatiskt reflekterar en sådan syn men den kan också vara omedveten. Allt grundar sig i hur vi pedagoger väljer att framställa oss själva när det kommer till språket, det är där en stor del av vårt maktutövande ligger.

Som Birgitta Knutsdotter Olofsson skrev i kapitlet om ”Barnens lek och populärkulturen i leken” så handlar leken om olika tolkningsplan, verklighetens och lekens tolkningsplan. Här drar hon paralleller till hur hundvalpar leker, de jagar varandra, de nafsar utan att skada och de morrar utan att vara arga (2003, s. 7). Det handlar om hur barnet förhåller sig till sina

kamrater, leken och verkligheten. När jag tänker tillbaka på hur barnen lekte i andra gestaltningen så var det detta som hände. De sparkade mot varandra men de skadade inte varandra. De förklarade snarare vad som hände i leken utan att agera på riktigt, de förhöll sig till lekens tolkningar samtidigt som de förhöll sig till verkligheten. Detta är hur barn leker, det ligger i deras natur att utforska på lekens grunder. Pedagoger är oroliga för att barnen gör illa varandra i leken vilket är varför de blir avbrutna i sin lek, men när de klättrar på en sten i skogen eller springer för snabbt så är det bra enligt pedagoger att de inser att det inte alltid går som barnen tänkt sig och att det är så barnen lär sig. Men varför inte i leken där det finns tydliga förhållningsregler mellan verkligheten och leken?

Alla tre pedagoger som svarade på frågorna ställda under intervjuerna gav också till känna att de som pedagoger tänker på hur andra uppfattar barnens lek, exempelvis vårdnadshavare. Men Anna svarade också att det finns pedagoger, i hennes fall en vikarie som i verkligheten hade upplevt ett riktigt krig. Hon svarar också att hon som pedagog inte visste hur hon skulle ta vara på den informationen vilket slutade med att barnen fick lägga ner sin lek. Dessa situationer kan vara väldigt känsliga, men det kanske handlar om att pedagoger måste få lära sig hur dom ska handskas med situationer som dessa då det finns många runt omkring oss som upplevt exempelvis krig. Även Elisabeth svarade att exempelvis vårdnadshavares åsikter spelar roll. Litteraturen jag presenterat säger oss att barnen bör få leka dessa lekar för att kunna ha en god utveckling samtidigt som den också säger oss att populärkulturens lekar inte är uppskattade av pedagoger. Spelar det någon roll vad vårdnadshavarna bevitnar de minuter de är på förskolan? Jag kan själv tänka att det är pedagogerna som besitter den kunskapen att avgöra om en lek är okej för att det finns ett syfte i leken.

Som jag skrev längre upp i denna essä så har jag använt mig av pronomen *vi* och *pedagogerna*. Jag är medveten om att det kan göra läsaren förbryllad men anledningen till att jag valt att använda mig av just detta var för att kunna påvisa att jag varit en del av det jag är skeptisk emot. Denna essä har gett mig större perspektiv gällande barns intressen och kulturer och har även gett mig kunskaperna för att kunna stiga ur *vi* och arbeta mer med barns kulturer och just populärkulturer oavsett vad vi pedagoger anser om dessa.

När det kommer till valideringen i denna essä så tror jag att valideringen, eller reliabiliteten håller en hög kvalitet. Jag skrev tidigare att risken finns att mina arbetskamrater skulle ge mig de svaren jag efterfrågade, men eftersom svaren från intervjuerna stödjer litteraturen så tror

jag att valideringen håller en hög kvalitet. ”Vad gäller själva datainsamlingen kopplas validiteten till om forskaren lyckas skaffa underlag för att göra en trovärdig tolkning av den studerades livsvärld” (Patel & Davidson 2019, s. 134). Jag har lyckats skaffa ett bra underlag för att genomföra denna fallstudie och skriva denna vetenskapliga essä.

Efter att ha färdigställt min essä kan jag reflektera en del om att jag inte är så olik Bettan i mitt agerande som jag trodde när jag påbörjade denna essä. Jag har hanterat flera situationer på liknande sätt tidigare som hon har gjort i gestaltningarna. Det jag tar med mig från denna upplevelse av essäskrivande är dock *hur* jag väljer att hantera situationer med barnen och mina kollegor. Det som är viktigt är att mina åsikter kring barns populärkultur eller vissa karaktärer inte ska reflektera i mitt sätt att arbeta i förskolan och hur vi behandlar barnen, det är fakta som inte går att blunda för.

Slutord

Jag har i denna essä försökt titta närmare på hur barns populärkultur får ta plats på förskolan och i barns lek samt hur pedagoger förhåller sig till begreppet. Vilken acceptans har begreppet och för vems skull är det pedagoger avbryter barns lekar och yttringar om deras populärkultur? Faller det tillbaka på pedagogerna? Jag genomförde intervjuer för att få tillgång till andra pedagogers tankar kring ämnet och har sökt genom litteratur för att kunna utforska begreppet och mina frågeställningar närmare.

I min litteraturgenomgång och reflektion har jag använt mig av Foucaults maktteori och socialkonstruktivismen som utgångspunkt för att undersöka hur makten vi pedagoger besitter utspelar sig och hur pedagogers värderingar och åsikter styrs av våra egna erfarenhetsryggsäckar och vad de leder till. Utifrån dessa har jag fått en större förståelse för varför vi pedagoger agerar på ett sätt och en större insikt i hur vi pedagoger kan jobba med populärkultur som resurs i förskolan. Att ha skrivit en vetenskaplig essä har gett mig en större förståelse och insikt i hur vi pedagoger kan jobba med barnen på ett för dem mer anpassat sätt. Litteraturen har också gett mig förståelse för hur barnen måste få leka dessa lekar som de själva väljer som pedagoger kanske inte har så mycket kunskap om. Barnen bör få ta del av denna typ av lekar som vi pedagoger anser är opassande, oavsett vad vi tycker om den leken. Det är när leken börjar bli farlig som vi pedagoger måste kliva in och rätta till styrningen av leken så att inga barn skadas. Samma gäller samtalen som sker i första gestaltningen, vi

pedagoger bör låta barnen få utforska genom samtal och dela med sig av kunskaper som de besitter om en viss karaktär eller spel de intresserat sig för. Som jag tidigare nämnt är det ett ypperligt tillfälle för lärande eller att vara kritiskt eller medforskande i det som barnen berättar för pedagogerna. Vi pedagoger bör inte låta våra värderingar styra hela verksamheter eftersom det inte är våra värderingar som ska synas. Vi bör låta barnen ta del av våra värderingar som pedagog, men inte prägla dem på barnen. Vi pedagoger bör låta dem sätta sina egna värderingar med hjälp av oss pedagoger. Under utformningen av denna essä har jag kommit fram till att litteraturen styrker samt påtalar varför barnen bör få ta del av populärkulturen i förskolan, men det finns även forskning som påvisar att populärkulturen inte bör infinna sig i förskolan. Jag anser dock att det finns mer belägg för varför barn bör få ta del av populärkulturen i förskolan.

Sammanfattningsvis styrker litteraturen att det finns olika sätt att tillvarata barns intressen, detta har även konstaterats efter mina intervjuer med aktuella förskollärare. Det framkommer även under intervjuerna att övergripande kunskap eller intresse att genomföra det inte finns på grund av okunskap eller ointresse. Trots att barnen visar ett stort intresse för populärkultur i förskolorna och pedagogerna är medvetna om detta så utesluter pedagogerna ändå populärkultur mer eller mindre. Avslutningsvis vill jag belysa min medvetenhet kring den nuvarande populärkulturen och att ämnet är både laddat och komplicerat i dagens förskoleverksamheter. Ämnet skapar många olika diskussioner och debatter då det finns både för- och nackdelar. Jag har under denna essä skildrat både för- och nackdelar med populärkulturen, varför det är väsentligt att involvera populärkultur och även gett förslag på hur en pedagog skulle kunna involvera den mer i verksamheten. Efter denna essä kan jag konstatera att jag ser en fördel med att jobba med barns populärkultur och att det finns en stor vinning i det. Det är ett nytt sekel vi befinner oss i varav populärkultur är en stor del av barnens vardag, det är dags att vi som pedagoger anammar barnens nuvarande populärkultur mer för att kunna arbeta med dessa på bästa sätt i förskolan.

Referenser

Alsterdal, Lotte (2014). "Essäskrivande som utforskning". I: *Konst och vetenskap. Essäer om estetiska lärprocesser*, Burman, Anders (red.). Stockholm: Södertörns högskola.

Arthur, Leonie (2001). *Popular Culture and Early Literacy Learning Contemporary Issues in Early Childhood*, 2(3). Tillgänglig på internet:

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/ciec.2001.2.3.3>

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. (2016). Stockholm: BRIS.

Tillgänglig på internet: [http://unicef-porthos-](http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf)

[production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf](http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf)

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Bergström, Matti (1997). *Svarta och vita lekar: kaos och ordning i hjärnan - om det lekande barnet*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Burr, Vivien (2003). *Social constructionism*. 2. ed. London: Routledge

Danielsson, Maria (2013). *Makt och vanmakt. Skolan som skådeplats*. En essä, Magisterprogrammet i praktisk kunskap. Södertörns högskola.

Davidsson, Fanny (2018). *Lekande rätt: en förskola för barnets rättigheter*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Edberg, Hélène (2017). Vygotskij i skrivundervisningen [Elektronisk resurs]. *Studenters skrivande i humaniora och samhällsvetenskap*. 55-71

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sh:diva-32601>

Fast, Carina. (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva: familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. Tillgänglig på internet:

<http://www.avhandlingar.se/avhandling/c25d744a7b/>

Fast, Carina (2011). *Att läsa och skriva i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Fast, Carina (2019). *Literacy: i familj, förskola och skola*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur

Gustavsson, Bernt (2000). *Kunskapsfilosofi: tre kunskapsformer i historisk belysning*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Hammarén, Maria (2005). *Skriva: en metod för reflektion*. 2. uppl. Stockholm: Santérus

Hedge, Helene. (2011). *Rethinking Sponge Bob and Ninja Turtles: Popular culture as funds of knowledge for curriculum co-construction*. Australasian Journal of Early Childhoos. 36, (1), 25 – 29. Tillgänglig på internet:

<https://talkcurriculum.files.wordpress.com/2014/09/hedges-h-2011-rethinking-sponge-bob-and-ninja-turtles.pdf>

Hellman, Anette (2010). *Kan Batman vara rosa? [Elektronisk resurs] förhandlingar om pojkighet och normalitet på en förskola*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2010

Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/22776>

Larsson, Staffan (2011). *Kvalitativ analys - exemplet fenomenografi*. [Elektronisk resurs], Linköping: Studentlitteratur.

Tillgänglig på internet: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:253401/FULLTEXT01.pdf>

Lenz Taguchi, Hillevi (2000). *Emancipation och motstånd: dokumentation och kooperativa läroprocesser i förskolan*. Diss. Stockholms Universitet, 2001.

Lenz Taguchi, Hillevi (2013). *Varför pedagogisk dokumentation? verktyg för lärande och förändring i förskolan och skolan*. 2., [rev. och uppdaterade] uppl. Malmö: Gleerups.

Lindgren, Simon (2009). *Populärkultur: teorier, metoder och analyser*. 2., [rev.] uppl. Stockholm: Liber

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. (2018). [Stockholm]: Skolverket

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Nelson, Anders & Svensson, Krister. (2011) *Barn och leksaker i lek och lärande*. Stockholm: Liber.

Knutsdotter Olofsson, Birgitta (2003). *I lekens värld*. 2. uppl. Stockholm: Liber

Patel, Runa & Davidson, Bo. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Patel, Runa & Davidson, Bo. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Persson, Magnus (red). (2000). *Populärkultur i skolan*. Lund: Studentlitteratur.

Rönnerberg, Margaretha. (2005). *TV är bra för barn*. Falun: Eskerlids förlag.

Rönnerberg, Margareta (2006). "Nya medier" – men samma gamla barnkultur? Uppsala: Filmförlaget.

Storey, J. (2015). *Cultural theory and popular culture: an introduction*. 7. ed. New York: Pearson Education. Tillgänglig på internet:
https://uniteyouthdublin.files.wordpress.com/2015/01/john_storey_cultural_theory_and_popular_culturebookzz-org.pdf

Säljö, Roger (2005). *Lärande och kulturella redskap. Om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Thavenius, Jan (2004). Den radikala estetiken. I Lena Aulin - Gråhamn, Magnus Persson & Jan Thavenius (Red.) *Skolan och den radikala estetiken*. Lund: Studentlitteratur.

Thomassen, Magdalene (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm. Finns tillgänglig på internet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilaga 1

Intervjufrågor till pedagoger

- Om jag säger barns populärkultur, vad tänker du på då?
- Vad var din populärkultur när du var i förskoleålder?
- Anser du att barnens vardagsliv med musik, filmer, leksaker, tv-spel osv bör inkluderas i undervisningen eller anser du att den bör vara separat från skolans värld?
- Hur involverar du barns populärkultur i förskoleverksamheten?
- Tror du att pedagogers egna åsikter, möjligtvis negativa åsikter av barns populärkultur (exempelvis sådant som involverar krig och våld – ”superhjältar”) reflekteras i bemötandet av barns intressen? Om ja- Varför. Om nej – varför inte?
- Har du något övrigt som du vill ta upp?